

Nyt pragtværk om 75 års børnekultur i Danmark

Af: Heidi Friberg Christophersen

Dansk børnekultur er meget mere end børnelitteratur. Stor kunstnerisk og pædagogisk kvalitet med barnet i øjenhøjde og i centrum har i 75 år været kendetegnende for børnekulturen i Danmark. Det kan vi godt være stolte af.

Der var engang, hvor skolelærerne fyldte meget inden for dansk børnelitteratur og på Danmarks Radio. Trods den lidt nedladende betegnelse "skolelærer-tv" var det dem, med Mogens Vemmer i spidsen, der gjorde Danmarks Radios børne-tv til verdensklasse.

Det var skolelærerne, der var toneangivende, da børnekulturen ændrede sig fra 1940'ernes og 1950'ernes ideal om at være i samfundets tjeneste til at sætte børnene i centrum i 1960'erne, 1970'erne, 1980'erne og nok også frem mod 00'erne. Her ændrede den "frie leg" børnekulturen, så den i dag har fået karakter af at være blevet mere "professionaliseret" og kommerciel. Det er også derfor, børnekulturen altid vil befinde sig i spændingsfeltet mellem det at se barnet som noget, der skal udvikles, og det at se på barnet som værdifuldt i sig selv.

Antologien "Børnekultur i Danmark 1945-2020" er en stor sag på 400 siders sagprosa om forskellige typer af kultur for, med og af børn med bidrag fra 17 forskellige skribenter. Under seks hovedoverskrifter belyser de udviklingen i de sidste 75 års kulturpolitik, legekultur, kunst, underholdning, formidling og medier. Antologien er en hyldest til det, der er ganske særligt for dansk børnekultur, at det er *langtidsholdbar kvalitet i børnehøjde* og har et indhold tilpasset det enkelte barns naturlige udviklingstrin. Det handler først og fremmest om *ikke* at tale ned til børn og dermed heller ikke at spise dem af med underlødighed eller kommerciel kunst og kultur.

Her er der særlig grund til at hylde bogens skribenter og deres forgængere, der for manges vedkommende tilhører den

kulturradikale og jazzede generation født i midten af forrige århundrede, for hvem musikpædagogiske pionerer som Astrid Gassel og Bernhard Christensen med god grund har stjernestatus.

Det bedste ved antologien er, at den minder os om, at et oprigtigt engagement i barnets eget perspektiv og i dets spontane udtryk har været forudsætning for noget af den fineste kultur, vi har. Det er nemt at lade sig rive med og juble over nostalgien og de mange fantastiske billeder og illustrationer. Det er virkelig en bog, man kan gå i dybden med og på opdagelse i.

Der er plads til både nostalgi og fremadskuende refleksion, når der foruden Danmarks Radios B&U-afdeling også er et kapitel om dansk børnefilms historie, der ligesom med børnelitteraturen følger bevægelsen fra "skolemesterlitteratur" til kulturradikale billedbøger frem mod fantastiske fortællinger og de æstetiske eksperimenter, der findes i dag. Der er et smukt sociologisk udblik på børnebøgernes fødekæde og børns læsevaner. Det hjælper altid, hvis der også findes en filmatisering af bøgerne.

Det er også værd at lægge mærke til kapitlet om barndommens kulturhistorie, "Barndom i bevægelse", fordi det ændrede menneskesyn skabte plads for blandt andet Børnetelefonen. Børn er ikke længere blot noget, som skal ses, men ikke høres. Der er faktisk nogen, der har mod på at lytte til, hvad børnene siger og oplever. Det er også interessant, at der også perspektiveres til tidernes udvikling fra børnefattigdom over børnepsykiatri til afskaffelsen af revsesesretten.

For lærere og pædagoger er afsnittet "Leg, legetyper og legeomgivelser" et interessant univers, fordi det nu ofte er en pædagogisk opgave at lære børn, hvordan de leger fælleslege med hinanden i skolegården. Og selv om det er en god ting, at skolelærerne ikke længere er de eneste eller mest toneangivende inden for børnekultur, som de var det for generationer siden, så er det et problem, at læreruddannelsen og pædagogseminariene er blevet støvsuget for kunst og kultur. Det er vel kun nede i kælderen på Danmarks Pædagogiske Bibliotek, at man for alvor kan gå på opdagelse i børnelitteraturen.

Vi burde med denne antologi i hånden oprette et museum for børnekultur, så nye generationer kan lære af dem, der gik foran. Antologien er den første, der samler 75 års børnekultur i et samlet historisk overblik over børnekulturområdet og dets udvikling fra forsøgsstadiet på ildsjæleniveau med velmenende skolelærere og musikpædagoger til et professionelt forankret kulturområde i Danmark. Hip hip hurra! Lad os ønske os en lige så progressiv børnekultur om 25 år.

Forfatter: Billedkunst må aldrig blive et fyldfag

Anmeldelse: Den nordiske børnebog

Fakta

Titel
Børnekultur i Danmark 1945-2020

Illustrator
Rasmus Juul

Pris
400

Sider
400

Forlag
Gads Forlag